

KASPAR HAUSER - SOBOJ BÍLÉ A ČERNÉ MAGIE; ZÁHADA KASPARA HAUSERA - ZASVĚCENCE, PRINCE BÁDENSKÉHO

Karel Funk

KASPAR HAUSER - PÁTRÁNÍ PO OSUDU TAJEMNÉ POSTAVY nebo KASPAR HAUSER - NEDOKONANÉ ZASVĚCENÍ nebo NOVÁ BĀDÁNÍ O KASPARU HAUSEROVI nebo KASPAR HAUSER - CO MĚL SVĚTU ŘÍCI?

1. díl

Podívejme se na případ dávný, přesto však výjimečný, místy až detektivní. Pohnutý osud člověka, o kterém bude tento seriál, se však netýká "obyčejného" indigového dítěte, ale vyspělé spirituální individuality, připravované být skutečným zasvěcencem v pravém slova smyslu. O výjimečné a záhadné postavě Kaspara Hausera a jejím tajemném zavraždění pojednávaly kdysi noviny celé Evropy. Od 30. let 19. století se stal předmětem několika románových zpracování (například od Jakoba Wassermanna) i historických bádání (např. Ulrike Leonardt), opakovaně se o něm zmiňuje i Rudolf Steiner.

Říkali mu dítě Evropy.

Evropského rozšíření nabyla jak záhada jeho původu, tak záhada jeho násilného konce. Komu překážel? Politickým ambicím šlechtických kruhů nebo jasnovidcům z řad černých mágů, kteří viděli v jeho individualitě budoucí nebezpečí mohutné duchovní osvěty? Jeho vraždou bylo cosi dobrého přerušeno, co se má snad splnit jinde a jinak. Je to proto záhada jak historická, tak magická. Existuje totiž teorie, že Kaspar Hauser měl plnit úkol vysokého zasvěcence. Tomu by nasvědčovaly i jeho zaznamenané mimořádné schopnosti. Kromě zasvěcenců procházejí dějinami i černí mágové, bojující proti duchovnímu světlu. Těm se historici nevěnují. Vzpomeňme například magické lóže Thule, inspirované hlavně tibetskými mistry. Zde se připravovala a vedla druhá světová válka a jejím členem byl i Hitler, jenž se pokusil i o atentát na R. Steinera, ve kterém viděli největší nebezpečí. Postarala se černá magie o to, aby Hauser nemohl dokonat svůj úkol? Na možný význam této osobnosti poukázal i jeden z romanopisců když poeticky napsal, že toho dne, kdy vynášeli jeho ostatky, zapadalo na jednom horizontu slunce a zároveň na druhém horizontu vycházela luna. Dr. Steiner se vnitřním zrakem ponořoval do této duše, která byla uměle zadržena ve vývoji, a hluboce ji studoval, mj. i co se týče vztahu paměti a logiky. Od sklonku 20. století se tato záhadná postava opět stala předmětem historického bádání, které přineslo zajímavé poznatky, zpracované mj. v

zahraničních televizních dokumentech (např. seriál Sfinga). Zejména z nich budeme čerpat i informace k následujícímu vyprávění.

Únos.

V roce 1828 je tajně přivlečen do Norimberku šestnáctiletý jinoch. Odněkud se tu objeví, nikoho nezná. Nemotorně bloumá liduprázdnými uličkami, klopýtá, učí se teprve chodit. Má tupý a prázdňý pohled, nemluví. Na policejní strážníci ho mají za choromyslného. Pátrají po něčem, co by osvětlilo původ tohoto stvoření. Otázky sice slyší, ale nerozumí jim. Když mu úředník chce vést ruku k udělení křížku pod protokolem, překvapivě se chápe brku a bezchybně píše své jméno, které ho bude nadále provázet - Kaspar Hauser.

K jeho původu se dodnes váže řada dohadů, legend, mýtů a indicií. Patrně šlo o uneseného dědičného prince bádenského. Místo něho muselo zemřít a být pochováno jiné dítě. Žil na svobodě pouhých pět let, před tím byl vězněn. Jeho násilná smrt byla nejsledovanějším kriminálním případem 19. století, ba státní aférou. Byl opravdu legitimní dědičný princ a stal se obětí krvavého sporu o následnictví? Po více než půldruhém století bádání pokračuje. Genová analýza z r. 1996 měla ukončit dohady. Vyjádření znělo, že Kaspar Hauser nebyl princem bádenským. Šest let byl případ považován za uzavřený. Bádání obnovené v r. 2002 ale přesto našlo indicie, dosvědčující příbuzenský vztah s bádenskými kurfiřty.

Z neznámého divocha atrakcí pro snoby.

Bezradní policisté přesunuli nalezence do vězeňské věže norimberského hradu mezi rváče a výtržníky. Zde měl být pozorován. Po zásahu norimberského primátora se však veřejnost dovídá o Kasparově krutém dětství, stráveném v řetězech v temnici. Je šířena pověst o jeho šlechtickém původu. Jak se mu teď žije? Asi i nadále zle. Z podivína se stává atrakcí norimberského hradu, výletním cílem měšťanů, kterým je vystavován za mřížemi jako divoké zvíře. Jeho dosud čistý organismus je zvyklý jen na chléb a vodu, proto zhnuseně odmítá živočišnou stravu. Ucítí-li tabák nebo alkohol, potí se strachem a zvrací. I teď je ve světě pro něho cizím. Dav chce senzace a tajemno. Je oslavován jako unesený princ, nazýván "dítětem Evropy", ale snad všem je jedno, jak těžce snáší útrapy věznění. Někteří ho mají jen za prohnatého podvodníka, tropícího si z veřejnosti šašky, jiní za blázna nebo slabomyslného. Sílí tlak na objasnění jeho identity. Nejvyšší kriminolog Bavorského království začíná věc poctivě zkoumat. Brzy je jasno. Chlapec není ani podvodník ani šílenec. Jen jeho duše a smysly jakoby byly ochrnuté a namáhavě a pomalu se probouzejí a otevírají vnějším věcem. Proč Kaspara nikdo nepostrádá? Pravda, měl u sebe dva anonymní dopisy, jeden od chudé děvečky, druhý od nádeníka, které Kaspara označily za nalezence. Grafologickými rozbory se však zjistilo, že oba dopisy psal jeden člověk, měla to být patrně falešná stopa. Kriminolog tuší příšerný zločin. Kaspara asi unesli a podstrčili místo něho na smrt nemocné dítě, které brzy zemřelo. S kým byl Kaspar vyměněn? Kriminální pátrá v rodových knihách všech evropských knížecích rodů po případech dětských úmrtí. Je tu jedna jasná stopa. Vede do Bádenska, do jednoho starého vévodství v Karlsruhe. Pátrání bude pokračovat.

2. díl

Byl Kaspar Hauser, princ bádenský, krátce po narození unesen a vyměněn za cizího umírajícího kojence? Bylo to dílem spiknutí černých mágů, tušivších Kasparův budoucí úkol, nebo politické hry těch, kteří chtěli cosi zvrátit ve svůj prospěch? Nebo obojí? Nejvyšší bavorský kriminolog se vrací v rodových knihách až do roku Kasparova narození 1812. Nalézá stopu. 29. září 1812 se na zámku v Karlsruhe rodí chlapeček. Velkovévodkyně bádenská - kněžna Stefanie se po těžkém porodu zotavuje jen pomalu. Je však důvod k radosti. Narodil se dědičný princ bádenský, zachovatel rodu a budoucí následník trůnu svého otce, velkovévody Karla Bádenského. V noci 16. října však chlapec nečekaně onemocní. Dvorní lékaři neumějí pomoci. Matka ani chůva nesmějí kojence vidět. Proč asi? Dítě je chvatně pokřtěno a umírá. Příčina smrti - neznámá. Baden je opět bez následníka trůnu, hrozí státní krize. Ještě téže noci je dětská rakvička odvezena do hrobky v zámeckém kostele sv. Michala. Zde odpočívají všichni příslušníci větve tohoto knížecího rodu za posledních tři sta let. Leží však ve vystavené rakvičce skutečně následník trůnu? Ne. Alespoň to tvrdí tehdejší kriminalista.

Kdo je dvojník?

Nejjednodušší pátrání by mohlo začít přímo v hrobce, bádenský rod však dosud odmítá povolit komukoliv vstup. Pátrací tým tedy hledá v registrech porodů v zemském archivu v Karlsruhe se staletými údaji. Hledá existenci stejně starého chlapce, jehož rodiče měli nějaký vztah ke dvoru v Karlsruhe. Hledá a nachází. Tři dny před narozením prince se na zámku v Karlsruhe narodil jiný chlapeček. Otcem byl zaměstnanec hraběnky Luisy Karoliny. Hledání v jeho dalším osudu přineslo děsivý zápis. V knihách zemřelých je po dvou desetiletích údaj o zemřelém vojínovi téhož příjmení, ke kterému bylo jméno Kaspar doplněno očividně dodatečně. Vypadá to opět na spikleneckou záměnu chlapců.

Kdo měl motiv?

I zde bylo nedávné pátrání úspěšné. Hledání v dějinách bádenského rodu posílilo podezření ze sporu o následnictví trůnu. Ctižádostivá hraběnka Luisa Karolina žije v nerovném manželství s markrabětem Karlem Friedrichem. Její synové nemají proto nárok na trůn. Na ten může usednout vždy jen první potomek z markraběcího svazku. Ledaže by tito potomci v první linii zemřeli a uvolnili tak místo dalšímu. A opravdu! Téměř všichni oprávnění následníci z této rodové větve zemřeli v dětském věku. Šest dětských úmrtí ze čtyř generací. I to silně směřuje k domněnce o Kasparu Hauserovi jako další oběti rodinných intrik.

Léta učení.

Kaspar se ocitá konečně na svobodě. Pamatuje si jen na nedávné uvěznění na hradě. Z předchozích let věznění v temnicích si nepamatuje nikoho. Od útlého dětství nikoho neviděl ani neslyšel, nevěděl jak vypadá člověk. Vzpomíná si jen, jak jeho žalářování skončilo. Jakýsi muž ho pak učil napsat jméno a příjmení - KASPAR HAUSER. Jak ke jménu přišel se neví. Strážce a nakonec vysvoboditel ho vytáhne z nízké ponuré kobky, učí ho chodit - to bylo v jeho 16 letech - a pak ho pošle pryč. Později si o tom zapsal: "Muž mne zvedl, vzal v podpaží a učil mne chodit. Postrkával mne svýma nohama, aby mi předvedl, jak to mám dělat." Žije nyní na malém ostrůvku v ústraní a učí se číst a psát pod vedením soukromého učence Daunera. Ten se o Kaspara stará a je překvapován chlapcovou vědyčtivostí, chápavostí a vnímavostí. Jeví se mu jako zázračné dítě. Horlivostí i mimořádnou inteligencí zvládá v několika dnech to, na co jiní potřebují roky. Záhadné je i jeho čisté a ušlechtilé písmo. Vyniká i v malování. Rychle zvládá techniku, obrázky svědčí o mimořádné citlivosti. Tento výrazný talent nasvědčuje urozenému původu. To je na zemské úrovni.

Mimořádné schopnosti, ovládání zvířat...

Projevují se však i schopnosti jevící se jeho učiteli jako zázračné. Na půl kilometru zavnímá astrální výpary ze hřbitova. Vycítí, když za ním jde někdo známý, cítí proudění z cizí ruky, je-li k němu vztáhnuta, nalézá kovové předměty ukryté v místnosti. Dokonale se orientuje ve tmě, dokonce za tmy i čte a rozlišuje barvy. Vykonává dokonce pozoruhodný vliv na zuřící zvířata, se kterými se setkal. Divoká zvířata se před ním zklidní, schoulí a jsou přítulná. Proudí z něho něco, co způsobuje, že zvíře, které by každého jiného zlostně napadlo, zkrotne a zjemní. Dauner brzy Kaspara prezentoval jako okultní zázrak. Je to doba vzrušená objevem živočišného magnetismu, pořízeným vídeňským lékařem Franzem Antonem Mesnerem. Mluví se poprvé v moderních dějinách o kosmické síle a vitálním fluidu (ódu) všech živých organismů. Rozvíjí se učení o vlivu slunce a měsíce na člověka. To vše jistě Kaspar čile vstřebával. Jeho učitel Dauner na něm ledacos vyzkoušel a popsal jeho nadpřirozené schopnosti. Pro něho byly nadpřirozené, byly to však jen vedlejší projevy skutečného zasvěcení, jehož esenci si sem již přinesl, ale nemohl ji rozvinout.

Z vlčího dítěte k hledání vlastní identity.

Komu vlastně patří toto Já? Pouhý rok poté, co se objevil mezi lidmi jako nevzdělaný divoch, si píše tyto verše: Dnes první rok tu vítám - vděkem a láskou ledva dýchám - ač mnohé strážně a břemena mne tísní - opět si budu užívat co srdce mé si vysní. Nabízí se zde i paralela s jeho téměř současníkem, romantickým básníkem Novalisem, kterému nebylo dáno dožít se ani třicítky. Pomalu se Kasparovi vytváří idea jeho Já. Bezděčně se zabývá hledáním sebe. Snad to, že se nemůže ztotožnit s žádnou identitou ve vnějším světě, ho vede k čistému a nezkreslenému hledání i svého pravého, duchovního Já. I toto je duchovní škola. Vanou tehdy vlny romantismu, hledající návrat k přírodě jako symbolu původu a pravdivosti, příroda je vnímána i jako léčivá síla a zrcadlo duše. Kasparovi se v noci zdává o jeho minulosti. Každá z vidin by mohla být klíčová k nalezení původu. Jeden sen se však stále vrací. Malý chlapec běží jasně osvětlenými dlouhými chodbami s vysokými okny a za ním běží krásná žena. Na stěnách visí obrazy mužů v brnění a zbroji. Když se Kaspar objevil v Norimberku, nevypadalo to, že by

do té doby viděl nějaký zámek. Nyní popisuje i architektonické detaily. Vězněn o samotě byl patrně od čtyř nebo pěti let, mohly to proto být reálné vzpomínky. Jenže zámek odpovídající jeho popisu není k nalezení. Kaspar se stává horlivým kronikářem, pátrá po svém zemském původu. Píše i autobiografii o tom, jak žil ve vězení a jak to vypadalo. Stále znovu se zmiňuje o dřevěném koníčkovi, jeho jediném společníkovi ve tmě. Byla to jeho jediná hračka.

První pokus o vraždu.

Je říjnová sobota 1829. Do domu učitele Daunera se vplíží neznámý člověk. Nejsou svědci, jen Kaspar může nakreslit použitou zbraň. Zpráva o pokusu o atentát se rychle šíří. A opět: Kdo měl zájem na jeho bezživotí? Je klíčovou postavou v nějaké mocenské hře? Nebo ho vypátrali jeho nepřátelé z řad mágů? Bavorský král Ludvík I. viní velkovévodství bádenské. Za informaci o pachatelích slibuje odměnu. Proč mu tak záleží na dopadení atentátníka jednoho nalezence? Důvod štědré odměny mohl být tento: Probíhal územní spor mezi bavorským královstvím a bádenským velkovévodstvím. Kdyby se Ludvíkovi podařilo prokázat, že za atentátem stojí bádenský vládce, poškodilo by to vážnost bádenských tak, že by Ludvík mohl získat zem zpátky i bez války. Geniální šachový tah. A jen za pár zlatých odměny.

3. díl

Kaspar Hauser se po létech věznění ocitá na svobodě. Neví, kdo vůbec je, ani odkud přišel. Jeho vzpomínky jsou jako vyhaslé, jen v noci se zasuté prožitky derou na povrch. Nakreslil si erb, o kterém se mu zdálo. Je někde jeho předloha? Neví. Nade dveřmi čajovny v zámecké zahradě jednoho zámku na horním Rýnu, který kdysi patřil hraběnce Luise Karolině, byl nedávno tento erb nalezen. Není pochyb - Kasparova kresba erbu ze snu je ve všech znacích totožná s originálem. Křížící se meče, žezlo ve středové ose, koruna, lev. Náhoda? To sotva. Musel zde tedy jako dítě být.

Lahev s poselstvím.

Roku 1816 byla na horním Rýně vylovena láhev s tajemným vzkazem v latině. Autor píše, že je zde držen v zajetí následník trůnu. Così ve vzkazu je zakódované. Úmorná práce pomocí dešifrovacího softwaru má tento výsledek. Jedna z kombinací zní - jeho syn Kaspar. Tehdy nebyl ve vzkazu rozeznán žádný hlubší smysl a byl tedy považován za čísi žertík. Zde si lze dobře představit, že láhev plula odtud po proudu až za Basilej, kde ji našel jeden rybář. Mohla zde být lahвовá pošta opravdu hozena do Rýna? Staré mapy a kroniky dokazují, že Rýn už tehdy protékal v bezprostřední blízkosti budov a zámku.

Pátrání po vězeních přineslo výsledky.

Při zámku leží bývalý lazaret z dob napoleonských válek. Pak nebyl využíván, i ze zámku tehdy všichni uprchli. Jedna nenápadná komora mohla pak sloužit jako žalář. Je zřetelný i zazděný otvor v průčelí. Zemský památkový úřad udělil povolení k prokopání se do sklepních prostor. Nikdo neví, kdy sem naposledy vkročila lidská noha. Skupina pátrá po nějaké stopě či důkazu, že zde pobývalo dítě. A nalézá. Na trámu ve výši asi půl metru je zřetelná dětská kresbička koně nakreslená červenou hlínkou. Je stará přes půldruhé století. Dřevěný koníček byl přeci jedinou hračkou malého vězně. Zde byl Kaspar vězněn patrně čtyři roky. A kde dál?

Zabránění vývoji Já.

Pátrání po temnicích pokračuje. Už v r. 1924 poukazyvaly indicie na jeden vodní zámek. Básnířka, která ho koupila, zde našla v jakémsi mezizápatře komoru se slámou, miskou a hliněnými stěpy. Bylo jasné, že temnice byla nalezena. Zvenčí nelze tuto skrýš rozpoznat, dvoumetrová zeď ji izoluje od okolí. Dvířka nemají výšku ani metr, kobka má kolem deseti metrů čtverečních. Světla z malého zamřížovaného okénka sem moc neproniká. A hle: mříž ve tvaru květu, která se objevuje na dochovaných Kasparových kresbičkách. Je to indicie i o nalezení jeho druhého dětského vězení. Zde pobýval už v době dorůstání do konečné výšky. Kobka měla výšku 165 cm, z toho cca 10 cm můžeme odečíst na vystlání slámou. Hoch tedy musel být trvale přikrčený. Protože však neuměl chodit, nevyužíval ani tuto výšku. Nebo se nenaučil chodit právě proto, že se nemohl vztyčit? Byl trvale připoutaný řetězy? Výšku první kobky neznáme. Vzpřímená poloha v dětství má totiž velkou důležitost. **Zatímco zvířata žijí většinou ve vodorovné poloze, člověk je vzpřímený a jako je páteř osou fyzického těla, vytváří se v dospívání naše Já právě při možnosti vzpřímení. Fyzická páteř odpovídá na duchovní úrovni našemu pravému Já.** To se v esoterice dávno vědělo. A opět otázka, kterou už asi nikdo nezodpoví. Měl být i duchovní vývoj hocha zadržán právě zabráněním možnosti narovnaní? Byl i toto záměr nepřátelských mágů, aby se pokusili tuto osobnost i duchovně poškodit? Byla to rafinovanost větší než prostá fyzická vražda?

Při renovaci v roce 1982 si nálezce poznamenal: "Stál jsem u paty schodů a odhazoval lopatou suť. Za schodištěm jsem uviděl jak čouhají z kamení dvě nožičky. Zatáhl jsem za ně a držel jsem v ruce koníka. Bylo mi jasné, že to je koník Kaspara Hausera... Odpovídá v mnohých detailech tomu, co o něm mladík napsal. Koník odpovídá i velikostí." Kůň je v duchovní vědě symbolem moudrosti. Byl to snad vyšší symbolický poukaz na chlapcovu moudrost v latentní úrovni, bez zemského vzdělávání?

Záhadný Angličan.

Do Kasparova života na svobodě zasahuje diplomat se zvláštním, tajemným posláním. Později je považován za bádenského agenta s úkolem zamížit Kasparův původ a odvést stopy od Karlsruhe. Opět politická hra, nebo hra mágů, ve kterou badatelé a historici nevěří a proto tuto stopu nesledují? Díky anglickému lordovi poznává Kaspar svět zemského bohatství a krás. Dostává drahé obleky, prsteny, hodinky. Jakoby mu svět urozených nebyl nikdy cizím, rychle se přizpůsobuje své nové roli. Mezi ním a lordem se vyvine vřelý poměr. Ten láká Kaspara na svůj rodový zámek v Anglii. Má dokonce v úmyslu hocha adoptovat. Přesídluje ho zatím do

Ansbachu, ale své sliby později nedodrží. Così v jeho záhadných záměrech se patrně změnilo a náhle označuje Kaspara za podvodníka a mizí stejně tajemně, jako se objevil. Jeho role zůstává dál nerozluštěna.

Nebezpečné dobrozdání a smrtelné bodnutí.

V Ansbachu je Kaspar soudním písařem. Místo mu zprostředkuje jeho příznivec, předseda soudu. Ten po svých bádáních sepíše v únoru 1832 důvěrný list se závěrem, že Kaspar je právoplatným princem bádenským. Jednoznačný a překvapivý obsah se neutají. Je to politicky nebezpečný posudek - pro autora i pro Kaspara. Jeho autor brzy nečekaně umírá za záhadných okolností. Kaspar Hauser je nadále pouhým míčem v mocenských zápasech vyšších kruhů. Měšťanstvu slouží jeho případ k brojení proti knížecí aroganci a svévoli. Je to společenský dynamit. 14. prosince 1833 je mládenec vyláčen do zámecké zahrady v Ansbachu. Zde čeká neznámý muž. Oslní ho a zasadí mu smrtelnou bodnou ránu. Bylo mu 21 let - věk, kdy se naše Já plně chápe naší osobnosti, skutečný práh k dospělosti.

Poslední stopa?

Z policejně zabaveného Kasparova obleku se stal výstavní exponát. Nyní 170 let stará krvavá skvrna na spodkách ukrývá důležitou informaci DNA. Že by poslední stopa? V r. 1996 je z kusu vyříznuté látky učiněn závěr: Kaspar Hauser nebyl princ bádenský. Mnozí byli zklamáni. Zkoumání inicioval a závěr zveřejnil list Der Spiegel. 25. listopadu 1996 měl zemřít mýtus K. Hausera v článku s titulem Princ kouzla zbavený. Lze však o jedinou indicii - krev na spodkách, opírat závěr o historické pravdě? Badatelská skupina iniciativě Spiegelu nedůvěřuje, po šesti letech najímá uznávané přední experty na DNA a snaží se celé věci přijít ještě jednou na kloub. Metody vyšetření DNA prošly mezi tím bouřlivým vývojem. K rozluštění identity lze nyní použít i dědičnou informaci z vlasů a potu. Byly odebrány vzorky z klobouku, kalhot i vlasů, nalezených v pozůstalosti předsedy ansbašského soudu, a porovnávány s krvavou stopou ze spodků. Laboratorní výsledky byly pro jistotu vícekrát prověřovány. Genetický kód byl ve všech šesti použitých vzorcích stejný, lišil se ale od závěru Spiegelu, vyvozeného ze spodků. Závěr je, že jde o vzorky Kaspara Hausera a že stopy krve na spodkách naopak nezanechala krev zavražděného.

Závěr Spiegelu vyvrácen.

Vezmeme-li v úvahu úroveň Spiegelu, srovnatelnou s naším Bleskem, lze už z principu spoléhat spíš na opak toho, než co tvrdí. Byl však proveden ještě jeden exaktní důkaz. Opět šlo o to, zda byl Kaspar skutečně synem bádenské hraběnky Stefanie. Díky jednomu potomku hraběnky z přímé dědičné posloupnosti byl opět proveden test DNA. Opět se vzorky několikrát v laboratoři prověřují. Po týdnech vychází konečný výsledek. Srovnáním DNA příbuzné osoby s kódem přisuzovaným K. Hauserovi existuje shoda ve všech důležitých položkách. Kódy se rozcházejí pouze v jednom jediném případě. Existuje tedy vysoká pravděpodobnost, že Kaspar Hauser je biologicky příbuzný s bádenským rodem. Podle dobových zvěstí i kombinací faktů měla větev bádenského rodu dostatek důvodů k vraždě, a podle teorie o zákroku černé magie také. **Osud**

tohoto člověka dojíká celé následující generace a Hauser jako vyspělá osobnost by byl možná dal jako princ bádenský docela jiný směr jak dějinám, tak duchovní osvěťě.

Steinerova duchovní bádání o této individualitě tak vhodně doplnily výsledky bádání erudovaných zapálených nadšenců, toužících poznat i historickou pravdu. I běžná vědecká bádání mají svůj význam, záleží však kdo a jak s nimi zachází.